

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉG ÉS 48-ASPART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár helyben, kézbe hordva :
Égész évre . . . 12.- kor. Negyedévre . . . 3.- kor.
Félévre . . . 6.- kor. Egy óra . . . 1.- kor.
Egyes szám ára 4 fillér.

Felolós szerkesztő :
SIMON ISTVÁN.

Lapkiadó :
HOROVITZ ZSIGMOND.

Előfizetési ár vidékre, postán kálldve
Égész évre . . . 15.- kor. Negyedévre . . . 4.50 kor.
Félévre . . . 9.- kor. Egy óra . . . 1.50 kor.
Egyes száma ára 6 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Darabos-utca 7. sz. a. — Telefon 412. szám.

Debrecen az egyetem.

Debrecen, november 6.

Debrecen az egyetem! Akik még eddig kételkedtek is, akik nem bíztak a bizonyosba, azok előtt is teljesen világos lehet immár, — hogy Debrecen a harmadik egyetem. A mai nap eseménye röviden annyi, hogy a kultuszminiszter leiratot intézett a tiszántuli egyházkerülethez, amelyben részletesen kitér azokra a megállapodásokra, amelyek a debreceni protestáns jellegű egyetem kérdésében a kormány és a református egyház között fognak létre jönni.

Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok és dr. Baltazár Dezső püspök a már régóta folytattak tárgyalást a kultuszminiszterrel az egyházkerület képviselőjében. Meg is történt már a szóbeli megállapodás a debreceni protestáns jellegű egyetemre vonatkozólag, de teljes pozitív formájában csak most került nyilvánosságra gróf Zichy János leiratával.

A kultuszminiszter részletesen kitér azokra a kérdésekre, amelyek az állam és az egyház jogviszonyát fogják szabályozni a debreceni egyetem ügyében; olyan formában azonban, amely a debreceni egyetemről, mint befejezett tényről tesz említést.

A kultuszminiszter leiratának tehát sokkal nagyobb a jelentősége, mint csupán az, hogy kész a debreceni egyetemnek protestáns jelleg adni: a debreceni egyetemnek, ezen van a hangsúly. At is értették és érezték az egyház vezető emberei a miniszteri leirat nagy jelentőségét. Gróf Degenfeld József könyezve mondta a lakásán tisztelgő akadémiai tanári karnak:

— Elértem életem célját, munkáimnak koronáját: most már bizonyos, hogy meg van a debreceni egyetem!

Érthető aggodalommal

tekintettek eddig a magyar reformátusok, akik féltve őrzik iskoláiknak önállóságát, a debreceni főiskolának az egyetembe történő beolvastása elé.

A debreceni kollégium nagy hivatása a magyar kálvinizmus multjában és jövőjében gondolkodásra intett minden egyháza érdekeit szíven viselő reformátust.

Gróf Degenfeld József és Baltazár Dezső képviselték a kormánnyal szemben a református egyház álláspontját. Természetes, hogy a feladatn agyon nehéz volt.

A tiszántuli református egyházkerület nagy-

nevű vezetési csak lépésről-lépésre haladhattak előre. Fáradozásukat azonban siker koronázta. A kormány végre is meghajolt a református egyház jogos kívánságai előtt és kész volt az egyházkerület kikötéseit elfogadni.

Gróf Zichy János kultuszminiszter leiratot intézett az egyházkerülethez, amelyben részletesen kitér azokra a szóbeli megállapodásokra, amelyek a kormány és az egyházkerület képviselői között létre jöttek. A kultuszminiszter leiratát a kollégium igazgató-tanácsa már november 8-án tárgyalás alá veszi és 22-én kerül az egyházkerületi közgyűlés elé.

A miniszteri leiratról kitűnik, hogy a debreceni egyetem

protestáns jellegű lesz.

A kormány ugyanis elfogadta az egyházkerület vezetőinek azon álláspontját, hogy a teológiai fakultás mint rendes egyetemi-kar megőrzi függetlenségét és önállóságát. Nem kell tehát félniök a magyar kálvinistáknak azért, hogy ősi főiskolájuk nem ápolhatja a jövőben is régi tradícióit.

A debreceni egyetem protestáns jellege határozottan ki fog domborodni minden tekintetben, habár ment lesz az elfogultságoktól e tekintetben is.

Nagy megnyugvással vették tudomásul a debreceni egyetemért harcoló református vezetőemberek a kormány illetévaló határozatát; — mert biztos garanciát nyújt arra, hogy a protestáns rédek kellő méltánylásban fognak részesülni.

A legfontosabb az egész dologban talán az, — amit talán kár is ismételt hangsúlyozni — hogy a kultuszminiszter a debreceni egyetemet, mint befejezett tényt állítja az egyházkerület elé.

Gróf Degenfeld gratulációja.

Vasárnap délelőtt már gróf Degenfeld József tudomással bírt a kultuszminiszteri leiratnak a tartalmáról.

A leirat pozitív formába öltöztetve azokat az ígéretek tartalmazta, amelyeket Degenfeld grófnak és Baltazár Dezső püspöknek odafönt tettek. Arra azonban még Degenfeld gróf sem gondolt, hogy gróf Zichy János ilyen rövid idő-

alatt beváltsa az ígérteit. Mindenki korainak tartotta a határozott kijelentést.

Gróf Degenfeld József ne mpalástolhatta el tehát örömet, amikor a leiratot kézhez kapta.

Legelőször Domahidy Elemér főispánnak gratulált a következő szavak kíséretében:

— **Gratulálók főispán ur, most már megnyugodhatunk. A debreceni egyetem doiga teljesen rendben van.**

Akik igazán ösmerik a gróf komoly, zárkózott természetét, puritánságát, — ezek csak tudják, hogy milyen nagyfotosságuak a grófnak ezen szavai.

A főiskolai tanári kar

vasárnap délelőtt gróf Degenfeld József magához kérte. Az összes főiskolai tanárok meg is jelentek Ferenczy Gyula rektor vezetése alatt a gróf Arany János-utcai lakásán. A református egyház vezetője, a nagy, hatalmas férfi egészen el volt érzékenyülve. Könyezve jelentette ki a tanári kar előtt:

— Amiért küzdöttem, amiért fáradtam, — az végre beteljesedett.

Meg van munkásságom koronája, vágyaimnak vágya a debreceni protestáns jellegű egyetem. Most már nyugodt vagyok. De ime, beszéljen helyettem gróf Zichy Jánosnak az egyházkerülethez intézett leirata.

A főiskolai tanári testület áhítatos esendben, meghatottan hallgatta a gróf szavait, majd a kultuszminiszter leiratát, amelyből világosan kitűnik, hogy a harmadik egyetem Debrecen; az egyház pedig egész nyugodtan teheti főiskoláját az állam kezébe, mivel a debreceni egyetem protestáns jellegét mi sem igazolja jobban, minthogy a debreceni protestáns jellegű egyetem református teológiai kara is egyike lesz minden önállóság mellett is az egyetem fakultásainak.

A kultuszminiszteri leiratnak a hire mint futó tűz terjedt szét a városban és úgy gróf Degenfeld Józsefet és Baltazár Dezsőt számosan keresték fel gratulációikkal a város és egyház vezetősége köréből.

A kultuszminiszteri leirat

már az egyházkerület november 22-ikén tartandó őszi közgyűlése elé fog kerülni, ezt megelőzőleg e hó 8-ikán a főiskolai igazgatótanács veszi tárgyalás alá. Természetes, hogy az egy-

Pénzt takarít meg!

Külön mérték osztály

ha férj-, fiu- és gyermekruha szükségletét **SZABÓ MIKLÓS** cégnél **Piacz-u. 61. sz.** a Szent-Anna-utcával szemben szerzi be, ahol **téli kabátok és öltönyök már 20 koronától** kezdve kaphatók. Nagy raktár mindennemű férfi-, fiu- és gyermek ruházati cikkekben. **gyerek-ruha osztály!**

házkerület a legnagyobb lelkesedéssel fogja elfogadni a leirat feltételeit, amely vezető embe-
reinek kivánsága szerint készült.

A leirat tárgyában különben ma délelőtt a főiskola kis tanácstermében bizalmas ülés volt, amelyen gróf Degenfeld József és Baltazár Dezső elnöklete alatt részt vettek az egyházkerület és főiskola vezetőemberei. A tanácskozást délután is folytatták, amelynek egyedüli tárgya természetesen a kultuszminiszteri leiratban foglaltak részletes megvitatása volt.

Gróf Degenfeld József és Baltazár Dezső munkássága tehát eredménnyel járt. És talán banálisnak is hangzik ezt így kijelenteni. Mert a tiszántúli egyházkerület két vezéralakjának a munkásságáról nem elég azt leszegezni, hogy «munkásság» és «eredményes munkásság.» Zajtalanul, csendben dolgoztak a városunk és egyházunk érdekeiért. Olyan impozánsan, hatalmasan beszél munkájuknak az eredménye, hogy semmi jelzöt sem tűr meg. Nagy Debreczen megkapta a harmadik egyetemet, azt elsősorban a református egyházkerületnek és a kalvinista Róma tradíciójának köszönhetjük: a magyar protestánszizmus akarata teremtette meg a protestáns egyetemet Debreczenben.

Megérdemli tehát gróf Degenfeld József és Baltazár Dezső, hogy most, mikor a debreceni egyetem dolga befejeződött, ünnepélyesen meghajoljunk az ő nagy érdemeik előtt.

Mindenféle

Nyomtatványokat

olcsón készít

HOROVITZ ZSIGMOND

könyvnyomdája

Darabos-utca 7. sz. a.

Az utca komédiái.

Irtá: MARKUS TIBOR.

I.

Egy házban laktunk, egy emeleten. Ő akkor tizennégy éves volt, én nem egészen kettővel idősebb. Gyakran találkoztunk és ilyenkor a szemébe néztem, nem úgy, mint a többiek, s akkor még ennek alig volt jelentősége. Vágyakozással és smerően kerestem a tekintetét, amelyek aztán hosszú esztendőkön át mutatták az utat nekem... és még sem szídom meg őket.

Tizenhat esztendő forró, rakoncátlan vágyakozásával éreztem valamelyes különösebb és megmagyarázatlan melegséget, ha láttam s a szomszédok — azok a kedves, nyomoruságos, egyszerű emberek — már össze is adtak minket. Ő vig volt mindig, már a nevetésében is volt valami, amely megkülönböztette a többiektől, a dagadó keblében pedig mintha már akkor is forró és sejtelmes vágyak címét rejtegette volna. Én pedig mindig szomorkodtam és azt mondták, hogy jóval idősebb vagyok a koromnál. Nekem már határozott előérzetem volt s a sötét, gondtalan esteken is egy eljövendő tragédia körvonalait láttam meghuzódni. És három esztendőn át láttuk majd mindennap egymást, ő kiszabadult az életbe, én meg az iskolából... ezután szünet következik... és egyszer csak egy ködös, novemberi sötét reggelen elköltöztünk onnan.

És nem találkoztunk nagyon soká. Ő már valószínűleg elfelejtette a multat, előttem pedig felmes sulihogással lebegett egy megfajtsra váró talány, nem meritem szint vallani önmagam előtt em, jóllehet kezdtem már ismerni a valóságot és nagyon féltem egy távoli fojtó ér-

Sok hühö — semmiért.

**A békekísérletek
meghívulása.**

**A miniszterelnök bejelentette
a harcot.**

Vasárnap megtörtént a döntés aziránt, hogy a kormány a rendelkezésére álló erőszakos eszközökkel letörje az ellenzék jogos obstrukcióját. Délelőtt a Ház elnöksége megállapodott abban, hogy nem vállalkozik a házszabályoknak az eddigitől eltérő módon való kezelésére, vagyis beadja lemondását, délben az elnökség a kormánnyal és a munkapárt vezető tagjaival tárgyal, este pedig a munkapártkörben — a kormány bevonásával — bizalmas tanácskozás volt, amely után a miniszterelnök az egybegyűlt munkapártiaknak bejelentette, hogy hétfőn megkezdődik a parlamenti küzdelem.

Az utolsó kísérlet.

A békes megoldásnak utolsó lehetősége vasárnap délelőtt tíz órákor hiúsult meg. Erre az időre Berzeviczy házelnök szobájában tanácskozásra ült össze az elnökség három tagja, megállapítandó további magatartásukat. A két elnök rábeszélési igyekezett Berzeviczyt, hogy maradjon meg elnöki tisztében, de Berzeviczy hajthatatlan maradt.

Háromnegyed tizenkettőkor Návay el is távozott, Kabós Ferenc pedig a könyvtárszobába ment, (ahol Justh Gyula várakozott reá).

Kabós folytatta Justh-tal szombaton megkezdett tárgyalását, amely szerint a hét három napján a költségvetést, másik három napján pedig a véderőjavaslatot tárgyalná a képviselőház.

Justh ragaszkodott a választójogi reform előbbiségéhez, mire Kabós közölte vele, hogy erről szó sem lehet és a béketárgyalást ezzel befejezettnek kell tekintenie.

Justh távozott, Berzeviczy és Kabós pedig a miniszterelnökségre hajtottak.

Tanácskozás a kormánnyal.

A miniszterelnöki palotában már várta a képviselőház elnökségét gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Hazai Samu honvédelmi miniszter, gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter, és a munkapárt

zéstől, melyben látatlanul és bágyadtan, valami itolakodó szomorúság húzódott meg.

És tizenkilenc esztendőnek éretlen boldogtalanságával indultam neki az Életnek. Egyszer azután mérlegeltem, azt a lelki nyugtalanságot, a mely megőri az életakaratot bennem és rájöttem arra, hogy a szegyenkezések és megalázástól való félelem egyszer csak ugys gyengébb lesz bennem az érvényesülésért itolakodó vágynál és amikor mindezt elgondoltam és egybevetettem azzal, hogy én még gyerek vagyok, ő pedig már igézően szép és megnőtt — emlékszem — boldondos felhatározások és vad gondolatok eredményeképen, egy hosszú, örökké tartó álmaim éjszaka után, sirtam.

II.

— Látja Sáríka, három esztendő mult el azóta és nem találkoztunk egyszer sem.

— Egyszer sem — mondta szenvtelen hangon, amelynek a mélyén azonban sok-sok szenvedés ömlött szét.

— Három esztendő — szóltam ismét — örökkévalóság. Gondolt... Megöregedtem azóta, ugy-e Sáríka?...

— Igen, gondoltam magára — felelte — és mintegy mutatva, hogy csakugyan igazat mondtam, erősen és bágyadtan a szemembe nézett... És magának eszébe jutott az a közös udvar... A Lichter néni, aki összeadott minket — elvben — és mindenki, aki ott lakott?

— Eszembe jutoit gyakran és eszembe jut most is a kedves régi idő, amely többé sohasem jön vissza. Pedig ugy szeretnék boldog lenni... magával, de nem itt, hanem messze...

— Bergengóciában? — szólt egy kis szünet után, gunyosan és fájdalomosan, azán a szemembe nézett, de máskép, mint előbb, én pedig

vezetősége nevében Dániel Gábor, gróf Tisza István és báró Vojnits István.

A jelenlevők délelőtt 11 órától délután háromig tanácskoztak és hir szerint Kabós Ferenc jelentést tett a Justh-féle tárgyalásokról. A tanácskozáson egyetelműleg megállapodtak abban, hogy a parlament munkásságának fenn-tartásáé rdekében erőszakot fognak alkalmazni.

Khuen beszél.

A kormánypártkör helyisége tegnap este 8 óra körül egészen megtelt képviselőkkel, főispánokkal és a párttag Budapesti idéző kütagjaival. A feszültség rendkívül nagy volt, mert az utolsó pillanatig elintmondó hírek voltak elterjedve.

Nyolc óra után tíz perccel megjelent a miniszterelnök, mögötte a kabinet tagjai és a pártvezetőség.

Khuen gró fminiszterelnök a következőket mondotta:

Tisztelt barátaim! Amint tudjátok egy hosszú parlamenti küzdelem után vagyunk, amely részünkről — az igaz — nem annyira küzdelem mint inkább türelmi próba volt. Egy idő óta mindenféle megoldási mód került szóba, amelyeknek az lett volna a célja, hogy biztosítsa a parlament normális működését.

A tárgyalások ott hiúsultak meg, hogy egy proppozíció sem volna arra, hogy a helyzet kibonyolítására vezessen és alapot adjon arra, hogy az összes ellenzéki pártok közreműködésével legyen megtalálható a kivézető út. Most az utolsó percben is felszínre került egy újabb proppozíció, melyet mi köteleességszerűen — nem akarván könnyelműen eljárni — komolyan megfontoltunk és meggondoltunk. Én nem bocsátkozom ezuttal a dolgok részletezésére, csak annyit akarok mondani, hogy ezeket a proppozíciókat nem lehetett elfogadni.

Bármennyire szerettük volna az ország ügyeit békésen rendezni, annak a felelősségnek a tudatában, melyre hűs csak a pártnak, de az országnak is tartozunk, nem voltunk abban a helyzetben, hogy ezeket a proppozíciókat vállaljuk.

Nem riadhatunk tehát vissza oly ut választásától, mely meggyőződésünk szerint sikerre vezet. A helyzet tehát az, hogy szabadok vagyunk és minden párt teheti azt, amit jó-nak lát.

Aklubban egész este zajos volt a hangulat. A miniszterelnök, Tisza és a pártvezető-

megéreztem, hogyha én akarnám őt először és csak egyedül szeretni, megkéstem már.

És egyszerre csak nagyon nyomott lett a hangulat. Alig találtunk valamely témát, amelyen elragódhatnának, és akit én esztendőkön át vágytam, ugy tűnt elém, mintha már elrabolták volna tőlem, pedig sohasem volt az enyém.

— Rossz vége lesz annak Sáríka, — feleltem nagyon halkán — vagy talán csak én gondolom, én, aki roppant pesszimsita és rosszmájú vagyok, de azóta, tudja... azóta nagyon sokat csalódtam már.

III.

És róla irtam az első novellámat. Minden nap olvastam és minden héten irtam róla, önérzetesen meleg sorokat azzal a gondolattal, hogy meg fogja-e ismerni... Mindennap láttam az utcán, a színházban játszani, de nem beszéltem vele soha, mert nagyon távol éreztem magam tőle. Közénk furakodott az ő dicsősége és a nagy szépsége, meg a sikerei. Vad önérzettel fájt nekem, amint láttam, hogy a nzerencse a szárnyára kapta és már le sem engedi... én pedig beleöszültem a gondolataimba. És öregedtem és bár beleszomorodtam abba, hogy soha nem beszélék vele, mégsem kerestem fel egészen egy zimankós, hideg és barátságtalan téli éjszakáig, amikor gyedül ment az előadás után haza. Hal-lottam, hogy kellemetlenségei voltak és mintha a fátyolon keresztül a szép szeméből könnyeket láttam volna leperegni. Odamentem hozzá és megszorítottam a kezét.

— Sáríka!

— ...

— Igen, én vagyok, csodálkozik, ugy-e? És kitaláltva egy szép, a gyerekeségig ide--

ség több tagja nagy csoporttól körülveve később együtt vacsorázott.

A minisztertanács.

Ma délelőtt a képviselőházban minisztertanács volt, melyben résztvett Tisza István és a két alelnök is. Abban történt megállapodás, hogy ha Návay bejelenti az elnök lemondását, úgy megfogják engedni, hogy az ellenzék a lemondás felett vitát indítson meg.

Ezt ma tudatták az ellenzékkel is, hogy meg nyugtassák arról, hogy az elnökség nem óhajt házszabály ellenes taktikát követni.

Az elnök lemondásáról megindítandó vita felettelénk beszélgetés volt a folyosón Andrassy és Tisza között.

A beszélgetés után megkérdezték Andrassyt, hogy mi a véleménye az elnök lemondásáról.

Andrassy azt felelte, hogy a lemondás felett meg kell engedni a vitát, sőt gondoskodni kell róla, hogy a vita minél szélesebb terjedelmű legyen. Ő maga is részt fog venni a vitában. Bele fog szólni abba a néppárt is és Rakovszky István kijelentette, hogyha harc lesz, abban ő is részt vesz.

A képviselőház ülése.

A várva-várt nagy izgalom a Ház ülésén elmaradt.

Az elnökség nem mondott le és a kormány meg a munkapárt vezetőférfiainak megállapodása az, hogy Berzeviczy és az elnökség holnap terjeszti lemondását a Ház elé.

Természetesen mindenki mára várta a nagy esemény bekövetkezését és minden oldalon soha nem látott arcképeket látnak meg, hogy szemtanúi legyenek ennek a történelmi jelentőségű pillanatnak. Zsibongó folyosó és zsufolt ülésterem várta azokra, akik ma a képviselőházba jöttek, olyan látvány, milyenben már régóta nem volt része a képviselőházi ülések látogatóinak.

Mint azonban rendesen történni szokott, a nagy izgalom és várakozás szétfoszott és a képviselőház ismét a régi unalmas névszerinti szavazás lebonyolításával töltötte egész délelőttjét. Csak egy-egy pillanatra villant fel a lelkek mélyén rejtőző türelmetlenség.

Amikor Abraham Dezső az elnöki előterjesztésekkel szemben megtette a névszerinti szavazásokra vonatkozó szokásos ellenindítványát, a munkapárttól zajosan tiltakoztak:

— Nem veszünk részt a szavazáson!

Az ellenzék folyosóin azt hitték, hogy a munkapárt tényleg nem vesz részt a szavazáson. Tényleg tervbe is volt ez véve, de csakhamar megjelent báró Vojnits István és Molnár Béla a miniszterelnök üzenetével, hogy mindenki vegyen részt a szavazásban.

Igy azután a névszerinti szavazások töltötték ki az egész ülést.

Debrecen közigazgatása.

Debrecen város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta meg rendes havi ülését. Domahidy Elemér főispán elnökölt az ülésen s meleg szavakkal emlékezett meg Kenézy Gyula dr udvari tanácsossá történt kinevezéséről. Az egyes szakreferensek terjesztették elő ezután jelentéseiket a múlt hónapról, melyeket a bizottság tudomásul vett.

Részletes tudósításunk a következő:

Az ülésen Domahidy Elemér főispán elnökölt. Jelen voltak: Kovács József polgármester, Magoss György dr, Rostás István, Tüdös Kálmán dr, Ternovszky Alajos, Csánky Viktor, dr Fejér Ferenc, Tóth István, Balkányi Miklós dr, Márk Endre, Körner Adolf, Varga Károly, Reitz János, Csanak János, Gáthy Bálint dr és Tóth E miljegyző.

A város rendszete.

Kovács József polgármester jelentése szerint október hónapban a rendszet terén különösebb esemény nem történt. A rendőrség tartóztatott lopásért 13, csalásért 1, organdzságért 2, ingatlan elcsatolásáért 1, szándékos emberölésért 1 embert. Rendőrileg megbüntettek 227 egyént. Etloncoltak 50 csavargót. A főkapiténység, mint elsőfoku iparhatóság 54 iparigazolványt adott ki. Ebből 630 korona folyt be iparoktatási célokra. A katonai létszám így alakult: közös hadseregbeli 1742 ember 292 ló, honvédségi 1343 ember 467 ló.

Az adózás.

A pénzügyigazgatóság szerint a múlt hónapba befolyt állami egyenes adóban 179,556 korona, hadmentességi díjban 3488 korona, bélyegjövődékben 68931 korona, jogilletékben 125

ezer 2 korona, díjjövődékben 2008 korona, dohányjövődékben a vármegye fogyasztásával 194 ezer 3 korona, fogyasztási és italadóban 27682 korona, fizetés ihalasztást adott a pénzügyminisztérium 44, a pénzügyigazgató 3 esetben.

A tanügy.

Csánky Viktor jelentése szerint a város tanügye terén nevezetesebb dolog nem fordult elő. Az iskolákban a gyermekszanatórium céljaira gyűjtést rendelt el a kultuszminiszter. Dávid Sándor ref. tanítónak a nevelés és oktatás terén szerzett érdemeiért 200 korona személyi pótlékot, Fülöp Vilma tanítónőnek, valamint Sebestyenné Winckler Anna tanítónőnek 600—600 korona fizetés kiegészítő államsegélyt engedélyezett.

A közegészségügy.

Tüdös Kálmán dr t. főorvos jelentésében a város mult havi közegészségügyi állapotáról számolt be. A viszonyok szeptemberhez hasonlítva, elég kedvezőek voltak. A betegségek közül a légzőszervek, hurutos és gyulladós bántalmak terjedtek a városban, ronszolótoroklobban megbetegedés 2, vörheny 26, kanyaró 3, hasihagymáz 9, trahoma 4, gyermekágyiláz 2 esetben fordult elő. A köztisztaság változatlan, Piacvizsgálatok számos esetben tartattak s ennek következménye, hogy kihágási eset nagyon ritkán fordult elő. A védhimlőoltást a városban befejezték. A gyógyszerteráki is megvizsgáltattak, melyek mind rendben találtattak, csak a «II. Rákóczi Ferenc»-hez címzett volt kifogásolható. A helyiségek nem megfelelőek. E tekintetben a főorvos jelentést tett a polgármesternek.

Élet, halál, házasság.

Született a város területén 254 gyermek, Ref. 90 fi és 97 nő, r. kat. 12 fi és 19 nő, g. kat. 4 fi és 6 nő, ág. ev. 2 fi, 2 nő, izr. 10 fi, 10 nő, Meghalt 171 ember. A szaporodás 83.

Házasságra lépett 71 pár, ref. 34, r. kat. 5, g. kat. 2, izr. 9, vegyes vallású 21 pár.

A közkórház betegforgalma így alakult: október folyamán maradt 177 beteg, októberben felvettek 312 beteget. Kibocsájtottak 248 embert, meghalt 23, ápolás alatt maradt 218 beteg. A mentők 97 esetben nyújtottak első segélyt.

A vértanuk csontjai.

Ásatások az aradi várban.

„Csak feltűnés nélkül!”

A vértanuk csontjainak kutatását ismét megkezdtek Aradon, a vesztőhely közelében, bár most sem sok reménnyel, mert az ásatások minden pozitív irány nélkül történnek. Varjassy Árpád tanfelügyelő, aki a kutatásokat vezeti, figyelembe vett minden elhangzott utbaigazítást, de úgy látszik, a vesztőhelyen kinjárt szemtanuk sem tudják kellően tájékozottan magukat, mert a mai napig semmiféle pozitív eredménye nincsen az ásatásoknak.

A közel inapokban megkezdik a várban is a kutatásokat annak a négy vértanunak a csontjai után, akiket a Hatos-kapu mögött végeztek ki golyóval. Az ásatásokhoz már megszerezte a tanács a hadügyminiszter engedélyét. A tanács tudvalevőleg a térparancsnokság útján kért a hadügyminisztertől engedélyt az ásatásokhoz, a hadügyminiszter válasza az elmult napokban érkezett meg az aradi térparancsnoksághoz, a mely továbbította azt Varjassy Lajos polgármester címére. A válaszban olyan feltételeket köt ki a hadügyminiszter, ami sok szóra adhat okot polgáremberek körében, de ami nem jelenthet szenzációt a hadsereg maradi, korlátolt gondolatvilágában. Ugyanis a hadügyminiszter leiratában közli Arad városával, hogy megengedi a vár területén az ásatásokat, de csak azzal a feltétellel, hogy a munkálatok egy katonai műszaki ember felügyelete alatt történhetnek. Továbbá kiköti a hadügyminiszter, hogy ha az ásatások eredményre vezetnek, akkor a város minden feltűnés nélkül tartozik elszállítani a csontokat.

A hadügyminiszter nem indokolja meg,

lis világból, szinte megvonaglottam a boldogtalanság sulya alatt.

— Színész nő leszek — szakította meg a csendet — színész nő — ismételte feleltre várva.

— Nem, hanem köszönöm magának. Nagyon boldogtalan vagyok.

— Maga boldogtalan? Vagy azt hiszi, hogy ezzel engem vigasztal?

— Majd fenn nálam, a teánál elmondok mindent. Feljön ugy-e?

— Pedig én azt hittem, hogy a szépség, a dicsőség a legnagyobb boldogság.

— Majd mindent elmondok fenn a teánál — ismételte felelet helyett és aztán hazáig nem beszélünk egy szót sem.

Mikor a jóleső melegség és a lágyan előmlő kellemes illat megcsapta a dermedt arcomat, egyszeriben megbocsátottam mindenkinek, hogy ha az ilyesmiért koncessziókat tesz önmagának egynemely előítélet ellen. És nagy szánnalommal gondoltam a becsület szegény martirjaira, akik egy padlásszobában részvéten sötétségben pazarolják el a tüzek és lángok rövid esztendeit. Azután láttam az ő meleg tekintetét és észrevettem, mint szomorodik el a megfihéredett hajam láttán, amely ő érette fihéredett meg.

— Csinos a lakásom, ugy-e?

— Igen, nagyon csinos és nekem mégis eszembe jut a mi régi közös udvarunk, ahol maga volt a napkeleti királykisasszony, én meg Napoleon. És a Lichter néni, aki összeházasított minket és a maga barchett ruhái. Talán butaság ez tőlem, de hogy valami van a dologban, annyit szent. És eszembe jut durván, hogy azt mondtam egyszer magának: ennek rossz vége lesz.

— Hagyjuk el ezeket, most már mindegy. És elkezdttük a jelen fájdalmas dicsőségeit mérlegelni. És elmondta, hogy sokszor gondolt rám és elmondott még sok minden mást. Apró szemreleket, apró tragédiáit az életnek.

És mikor egy fél óra mulva elcsókoltam a megöregedett lelkem összes csókjait és engyém volt a dagadó kebel, az ingerdő idomok és minden... az Élet, a boldogság, az öröm és a mámor, mintha egészen új perspektívát mutatott volna a jövő. Megacélosodott életakarát, tárgyaltan, de erős vágyakozás és kotatás a mult sívárságán...

— Öröktől fogva, örökké — sugtam... de ezentul már csak arra emlékeztem, hogy letámolyogtam a sötét lépcsőkön... De a boldogság titkával.

Amikor a kapuba értem, egy közönyös és lomhán lépkedő férfival találkoztam. Szinte szánalommal néztem, hogy mily közönyösen röjja a lépcsőket, amelyen én egy tragédia utolsó fejezetét boldog megoldás elé vittem.

Átmentem az utca másik oldalára és elmerülve néztem az ő sötét ablakait. Álomképek ölében az elkövetkezendő idők céljait méregettem és amint meleg érzésekkel köszöntöttem a multam eddigi sívárságát, mely egyszeriben ily nagy boldogságot nyújtott nekem, észrevettem, hogy az ablakokban világosság támadt. Először csak közönyösen néztem, aztán egy buta gondolat támadott meg és nem tudtam szabadulni előle.

Jobban figyeltem... A szobában mozognak, mert árnyakat látok a függönyön. És a mozgás nem egy emberé. És én valakit láttam a lépcsőházban... Igy fonódtak a gondolatok egymásba.

— Nem, nem igaz, ez nem lehet — gondoltamh később, majd becsöngettem a kapun és beszéltem a házmeesterrel. Egy pár perc mulva elfásulva, érzéstelenül loholtam a sötét utcán, csak a hangos zokogásom zavarta meg az éjszaka csendjét.

hogy miért köti ki ezt a feltételt. Erre különben nincs is szükség, mert minden gondolkodni tudó ember megérti a felsőbb helyről jött osztrák aggodalmat. Elvégre senki sem szereti, ha saját bűnének véres emlékét mások felidéznek.

A tanács némán tudomásul vette a leiratot, amely ellen különben is bár milyen különösen is hangzik az, nem tehet semmit, mert a legkisebb tiltakozás is elég lenne ahhoz, hogy a felsőbb katonai fórum visszavonja a megadott engedélyt.

Ez pedig valósággal csapás volna arra a szép és nemes tervre, mely a vértanúk földi maradványait egy helyre összegyűjtve akarja átadni a jövő nemzedéknek.

A debreceni drágaság ellen.

Megkeresés a városi tanácshoz.

Debrecen város közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén a főorvos ijelentés kapcsán Fejér Ferenc dr felszólalás tárgyává tette a Debrecenben mind türethetlenebbé váló rendkívüli drágaságot. Elmondotta, Fejér Ferenc dr hogy a drágaság megszüntetésének egyetlen módja van, az, ha a hatóság igyekszik különféle kedvezésekkel az elárúsítók helyzetét megkönnyíteni. Így szerinte a helypénzt el kellene törölni. Nagy baj még az is, hogy a piacok szét vannak szórva a városban. Felszólalása végén Fejér Ferenc dr megemlékezett még a minap a kültelken történt építési szerencsétlenségről s intézkedést kér, hogy hasonló esetek ne történhessenek.

A felszólalásra először Kovács József polgármester reflektált. Kijelentette, hogy oly súlyos drágaságról nem tud, ami türethetlenné tenné a megélhetést. Ha van drágaság, a piacon, ezzel szemben a munkabérek is emelkedtek. A hatóság csak konkrét javaslat alapján tehet intézkedést. Ami az építési szerencsétlenségek megállítását illeti, arra nézve csak úgy lehet intézkedni, ha az építési szabályrendeletet megváltoztatják, mert iz idő szerint építési engedély nélkül szabad a kültelteken építkezni.

Rostás István főkapitány a drágaság kérdéséhez szólva, megjegyzi, hogy ideiglenes intézkedéseket tett már. A piacokon megengedte, hogy mindenféle cikket árúsanak. Ezzel megvan a kofák helyzete könnyítve. Az építkezési katasztrófák ellen van neki egy előterjesztése, mellyel legközelebb elő áll.

Az üggyhez még Magoss György dr és Gáthy Bálint dr is hozzászóltak.

Fejér Ferenc dr ismételt figyelmébe ajánlja a drágaságot a tanácsnak, s kéri, hogy intézkedjék lehetőleg gyorsan. Példákat hoz fel, hogy bebizonyítsa, hogy Debrecen drágább Budapestnél.

Reitz János főállatorvos osztja mindenben Fejér Ferenc nézetét s maga is figyelemmel kíséri a piaci drágaságot, mely nap-nap után megnehezíti a megélhetést. Szól a tej uzsoráról, ami példátlan az országban. Felemlítette, szociális intézményeit, amelyek a drágaság csökkentését vannak hivatva előmozdítani.

A közigazgatási bizottság ezután elhatározta, hogy a városi tanácsot megkeresi, hogy intézkedjék. Az építési szabályrendelet megváltoztatása iránt a tanácsnak kell javaslatot tenni, hogy a külterületen se lehessen engedély nélkül építkezni.

JÉZSUITA AKNAMUNKA Debrecenben.

Irták: DOMOKOS JENŐ.

III.
Visszatérek az egyéves női kereskedelmi tanfolyamra

és annak keletkezési viszonyaira. Lássuk szépen sorban és halljuk a hiteles tanúk a lehetőleg hű elbeszéléseit. A dolgok mibenlétét minél alaposabban meg akarván ismerni, két, a kezdeményezés ügyeibe teljesen beavatott férfit keresem fel és tőlük kértem részrehajlatlan felvilágosítást.

Adom azon sorrend szerint, amint velük beszéltem. A neveket nem említem. Ezt megígértem. Van okuk. A-nál, kérem azért voltam bátor felkeresni, adna nekem, ha tud, felvilágosítást az egyéves női kereskedelmi tanfolyam keletkezéséről az apácáknál. Ő a legnagyobb készséggel és szívesen teszem. En kérem tehát! Ő. Mielőtt nyíltan kezdték volna az illetékes tényezőv szándékukat tudatni a világgal, hogy ők egy női

kereskedelmi tanfolyamot akarnak

felállítani, beállított egyszer hivatalomba Margit nővér és megkért, mondanám el, mi lenne szükséges egy női kereskedelmi tanfolyam felállításához? Továbbá arra is felkért, mutatnám meg neki az intézet női kereskedelmi tanfolyamunk helyiségeit, felszerelését és berendezését. En ezt mind szívesen megtettem. Sőt kérdéseire egyben-másban tanácsokat is adtam neki, melyeknek hasznát lehetne venni egy ilyen intézmény létesítésénél. Ő végig hallgatta. A kaulauzólást megköszönte. És elment. Nem sokára tudomásomra jutott, hogy a Svetits-intézetben egy női kereskedelmi tanfolyamot akarnak nyitni. Sőt a kérvény is fenn van már a miniszteriumban, mellyel annak engedélyezését kérelmezik. Ott utánna néztem. A kérvényt csakugyan ott találtam. Kérdezősködtem róla. A miniszteriumban azt mondták: Felesleges és céltalannak találják és így nem fogják engedélyezni. Valóban ez évben nem engedélyezték. A következő évben a debreceni viszonyok rohamos változása folytán igen megrohanták a tanulók a női kereskedelmi tanfolyamot. Mi, hogy minden felvehető jelentkezőt felvehessünk, párhuzamos osztályt nyitottunk s úgy tanítottunk. Az apácák ezen évben nem kértek engedélyezést. A harmadik évben látván a jelentkezők nagy számát, ismét benyújtották kérvényüket s ekkor nem tudni kinek, de bizonyára igen nagy hatalom befolyására engedélyezték azt. De csak azon kikötéssel, hogy csakis akkor szabad megnyitni, illetve a beiratásokat megkezdeni, ha a másik már fennálló intézetnél a törvényes szám, akkor 30, betelt. És nekik is csak

a teljes szám betelte után

szabad megkezdeniök a tanítást.

Minthogy pedig először a kellő számú tanítvány nem jelentkezett, a kongregáció és kongreganisták útján néhány tanítványt átadásgtek a másik kereskedelmi tanfolyamból és így összehalászták a köteles számot. Hogy miként történt a halászat? Arról B. ur adhat tüzetes felvilágosítást. Ezután megköszöntem a tájékoztatást s elmentem B. urhoz.

B. urat megkértem, legyen szives nekem elmondani, amit az apácázárdában levő női kereskedelmi tanfolyam keletkezéséről tud. Ő. Ez előtt vagy négy évvel felhivatott magához Margit nővér, hogy lenne neki velem valami megbeszélni valójá. Minthogy azelőtt akadt olykor vele dolgom, felmentem. Ő előadta nekem, hogy neki, illetve az iskola fenntartó hatóságának, szándéka itt az apácázárdában egy egyéves női kereskedelmi tanfolyamot nyitni, illetve azt felállítani. Mondja meg, mit szól ő ahhoz? Hogyan gondolhatná azt legkönnyebben és legcélszerűbben felállítandónak és felállíthatónak? En. Feleslegesnek és céltalannak tartom csak így magában az egyéves női kereskedelmi tanfolyam felállítását, amikor van itt Debreczenben egy ilyen teljesen és jól felszerelt intézmény a

rendes kereskedelmi intézettel kapcsolatosan. Kifejtettem előtte okaim is. Margit nővér ebbe

látszólag belenyugodott.

Ezután kérdezte: Mit gondolok? Hogy lehetne tehát ezen tanfolyamot másképp valami más tanfolyammal összekötve felállítani? És mivel lehetne és kellene azt összekötni? En. 1. Először ezen tanfolyamnak nem egyévesnek, hanem kétévesnek kellene lennie. 2. Össze kellene kötni kézi-ipar és kötő-tanfolyammal. Ez azután hasznos és célszerű lenne. Előadtam, illetve kifejtettem előtte ebbeli okaim. Elmondtam neki, hogy az akkor nyáron Szepességen jártam és ott láttam ily tanfolyamot s azt igen szép, jó és hasznosnak találtam. Ő. Hogyan tudhatnám én meg amaz intézet berendezését és felszerelését? En. Utánna nézek, megszerzem az intézet prospektusát s azután elhozom, átadom. Ő megköszönte s elváltunk. Nem sok idő multával megtudtam, hogy Margit nővér a kereskedelmi intézet két tanárát hivatta ugyan-ezen célból magához. Az ezekkel folytatott beszélgetés tartalmát nem tudom. Csak azt tudom, hogy ezekkel nyíltan üttették a dolgot. Tehát az egyéves női kereskedelmi intézeti tanár segítségével állította fel a kereskedelmi intézettel szemben! Ez azután nem mindennapi ügyes furfang!! Sőt, mivel nekik alkalmas tanerőik nem voltak, felkérte Margit nővér az említett két tanárt, tanítsanak az új intézményben. Az az adja da magokat cégérekül! Es ez is majdnem sikerült. Előbb a két tanár hajlandó volt. De később belátva tévedésüket, nem léptek be. Elég ennyi az intézet furfangos alakításáról!

De azért az első évben

nem engedélyezte a miniszterium. A másodikban sem. Ha rendben lett volna a dolog, bizonyosan engedélyezték volna! A harmadik évben pedig hogy, hogy nem, valami hatalmas közbenjárására, engedélyezték, de azon kikötéssel, hogy a tanulók számának legalább 30-nak kell lenni. Minthogy pedig az összehajszolt tanulók száma csak 25 volt és az intézményto kvetlen megakarták nyitni, az apácák lótotlak-futottak és felkértek mindenkit, hogy hozzák össze még a hiányzó 5 növendéket. Irtak a vidéki szülőknek, kiknek leányaik már be voltak írva a másik kereskedelmi tanfolyamra, édesgették őket, vegyék ki lányokat onnan s adják be hozzájuk!

A legtöbbben ellenálltak a kísértésnek, de sikerült mégis ötöt eltéríteni. Ugyhogy a köteles szám betelt s az előadásokat megkezdheték. A szülék közül sokan igen rosszalták ezen minden áron való tanítványhalásztást. De az ultramontanizmussal telített apácák és azok protektorai erre mitsem hederítettek. Nekik csak a cél, a cél! Ez szentesít minden eszközt! Mint már említém az eltérített tanulók ötven voltak. Ezek közül egy bement az apáca internátusba is. A másik négy csak bejáró volt. Ha épen akar-nám, azoknak neveit is fel tudnám sorolni. — Mert tudom. De nem teszem. Hogy ezen öt tanuló a felvételhez okvetlen szükséges

bizonyítvány és okmányok nélkül

vették őket fel utólag az intézetbe, az szeréntök bliktri! Az seba! Hisz náluk végeztek az iskolát és így náluk van a bizonyítványok. Az eredeti bizonyítványok még most is betekinthetők a kereskedelmi intézet irattárában. De talán elég ennyi a dologról! Megnyílt furfangai az egyéves kereskedelmi tanfolyam Debreczenben. Megnyílt és működik ne mkellő képességű tanerőkkel, az apácák vezetése alatt! Hogy mily nevelést és az elméknék mily kiforgását várhatni onnan, nem kell sokat beszélni. Csak át kell figyelmesen olvasni az Értesítőt. Ehhez aztán valóban nem kell semmi magyarázat!

Ezzel elmondtam, amit a debreceni apácáknál elhelyezett egyéves női kereskedelmi tanfolyamról most elmondani akartam. De nem tudtam, csak akartam. Talán ennyi is elég an-

nak kimutatására, mily szellem honosult meg Debreczenben ujabban az ultramontanizmus, a kongregációk és jezsuita vándorlások révén. Vidéant consules, nequid detrimenti respublica capiat! Vigyázzanak, legyenek ébren azok, akiket illet, mert baj van a kréta körül!!
Most csak még

dr. Lóky Béla igazgató urhoz

van néhány szavam. Kérem kedves igazgató urat, ne akasszuk mi össze a tengelyt mások nyílt és titkos érdekében! Ne kapjunk hajba mások kedvéért! Haladjunk szépen egymás mellett a józan felvilágosodás és az igaz tudomány útján! Értsük meg egymást! Tiszteljük meg egymásban az embert! Tudom én, hogy igazgató ur ebbe a dologba teljesen ártatlanul jött bele, mint Pilátus a Credóba. Ennyit akartam csak igazgató urnak mondani! Még csak azt említem, háromszor voltam én a szerbek által igazmondásomért Kikindán halálraítélve s nem ijedtem meg. Most is élek. És aki elfnyegyet, annak állok elébe!

A református egyház bérház-kölcsöne körül

Presbiteri ülés az egyháznál.

A debreceni református egyház presbyteriuma ma délután négy órakor ülést tartott. Dicsőffi József lelkészelnök mellett a világi elnöki széklet Kovács József főgondnok távollétében Kola János foglalta el.

Jelen volt a presbiteri ülésen a református lelkész kar tagjai között Baltazár Dezső püspök is, aki nagy érdeklődéssel hallgatta meg a debreceni egyház ügyei körül folyó tanácskozást. Az ülés legjelentősebb tárgya a bérházépítő bizottságnak határozati javaslata volt a bérházépítésre felveendő két milliós nagy kölcsön tárgyában.

Az ülés lefolyásáról a következő tudósításunk számol be:

Négy óra után nyitotta meg a presbyterium ülést Dicsőffi József lelkész-elnök, a távollévő Kovács József főgondnok helyett Kola Jánost választotta meg a presbyterium világi elnöknek; a főjegyzői széklet pedig Somogyi Pál foglalta el, aki jelentést tett az október 22-én tartott presbiteri gyűlés jegyzőkönyvének a hitelesítéséről.

Kaszonyitzky Andor ujonnan megválasztott presbiter eskütétele után a gazdasági bizottság Kertész István presbitert választották meg új tagnak, az ispotályi vegyes bizottságba pedig dr. Fráter Imrét és ifj. Kertész Istvánt.

A presbyterium ezután szavazott egy egyházmegyei egyházi tanácsbíróra és jegyzőre: tanácsbíróul Békényi Lajos pocsjai lelkészt, jegyzőül pedig Veres Bálint hencidai lelkészt választották meg.

Ezután tudomásul veszi a presbyterium Brér Károly vallástanító lelkész megválasztásáról szóló hiteles jegyzőkönyvi kivonat felterjesztését a miniszteriumhoz.

Márton Imre ügyész terjeszti ezután elő a bérházépítő bizottság nagy munkával készült határozati javaslatát a bérházépítésére felveendő nagykölcsön tárgyában.

Márton Imre és Kardos László fent voltak Budapesten és tárgyaltak a nagy kölcsönt folyósító három pénztintézetrel a kölcsön fölvevés részleteiről. Ennek értelmében:

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és Központi Jelzálog- és Hitelbank az amortizációs kölcsön részleteinek a terminusául minden év március 19-éjét és szeptember elsejét kívánja kijelölni, evvel ellentétben a Pesti Hazai Takarékpénztár Egyesület minden év március és szeptember hó 22-ikéjét. A presbyterium elfogadja az előadó azon véleményét, hogy a két bank kívánságának tegyen az egyház eleget. Kifogásolja a presbyterium azt, hogy a kötelezvényeken a «református egyház közgyűlése» szerepel a hivatalos «presbyterium» kifejezés helyett. Ezt is módosítani határozzák.

A kölcsönző bankok kötelezvényeibe benne van, hogy a nagy kölcsönt rájegyezik az egy-

ház ingatlanaira. A presbyterium ez ellen felszólalt; minek az lett az eredménye, hogy a bankok nem kívánják végrehajtani a kölcsönnek ezen kikötését, csak abban az esetben, ha azt a presbyterium utólag kíváná, vagy ha a kölcsönt nem fizetik pontosan.

Kikötik még a bankok egymással szemben azt is, hogy ha a nagy kölcsönt egyik konvertálná, akkor a másik két pénztintézetnek 3% kártérítést tartoznak fizetni. A presbyterium ezt tudomásul veszi és a bérházépítő bizottságot megbizsa a nagy kölcsön folyósítására szükséges további tárgyalások folytatásával.

Több kisebb ügyet intézett el még az egyháztanács, úgy, hogy a presbiteriumi gyűlés csak hat óra után ért véget.

SZÍNHÁZ.

Ma, 1911 november 7-én, kedden:

Thury Elemér rekedtsége miatt «Tökéletes szerelem» vigjáték elmarad, helyett színre kerül

A GYERMEK.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Abonyi Árpád. — Rendező: Zilahy.

Személyek:

Radák, tüzerőrnagy:	Szilágyi Ernő
Janka, nővére:	Károlyi Sári
Kindermann kapitány:	Kemény Lajos
Özv. Ujlakyné:	Uti Gizella
György fia, tüzerkadét:	Bérczi Ernő
Bárá Pallovitz, főhadnagy:	Deésy Alfréd
Huber, vendéglős:	Ligeti Lajos
Leontin, leánya:	Vajda Ilonka

Két előadásról. Vasárnap este a feltámadás legkisebb reménye nélkül megboldogult «Három efleség» helyett a «Cigányszerelm» került színre jó előadásban. Az ensemblét most is Zilahyné S. Vilma gyönyörű hangja, imponáló énekművészete uralta. Ez alkalommal is rokonszenvesen fogadta a közönség Falusy Istvánt, aki a cigánylegény szerepében juttatta érvényre csengő tenorbaritonját. Szép sikere volt Borbély Lilinek, aki mintaszerű alakítást nyújtó partnerével: Deésy Alfréddel együtt sok tapsot kapott. Máthé Gyulát most láttuk először nagyobb szerepében. Teljes mértékben bizonyosságát szolgáltatotta színpadrateremtésének; ő is megérdemelt tapsokat aratott józü alakításával. A feltétlen dicsreét hangján kell megemlékeznünk Solti Ernőről, aki ez alkalommal teljesen leküzdve oktalan elfoglaltságát, nagyon értékes, szép jövőre hivatott tenorjával általános tetszés mellett énekelte Jonelt.

Tegnap az «Eleven ördög» reprizén különösen Beleznay Margitnak volt nagy sikere; tetszettek még Borbély Lili, Csanády Irma s különösen székely Gyula rövid szerepében is. (sz. z.)

A gyermek. Thury Elemér rekedtsége miatt a mára és holnapra hírdetett «Tökéletes szerelem» bohózatot kénytelen volt Zilahy igazgató műsoráról levenni. Helyette Abonyi Árpádnagy «A gyermek» című színműve került a műsorra. A gyermek két évvel ezelőtt először a debreceni színpadon. A kiválóan érdekes színműben nagyobb szerepeket játszanak Berci Ernő, Vajda Ilonka, Károlyi Sári, Deésy Alfréd, Szilágyi Ernő, Kemény Lajos.

Millió. Holnap a «Millió» című pompás és mulattató bohózat kerül színre B) bérletben. A kitűnő darab iránt rendkívüli meleg érdeklődés mutatkozik.

Ifjusági előadás. Holnap, szerdán délután három órai kezdettel a «Fősvény» című vigjáték kerül színre az idei évadnak első ifjusági előadása alkalmával. Zilahy igazgató az összes tanintézetek igazgatóit értesítette az ifjusági előadásról, melyet kizárólag a tanulóifjuság részére rendez. Moliere kiváló klasszikus művét alkalma lesz minden tanulóknak megnézni, mint-hogy Zilahy igazgató rendkívüli olcsó helyárakat szabott ez előadásra. Támlásszék, erkélyülés és páholyülés, szóval bármilyen ülőhely egy áru lesz: 70 fillér. Az állóhelyek 40 fillér. A karzat első sor 30 fillér, többi sor pedig 20 fillér.

Műsorváltozás. Thury Elemér rekedtsége miatt a heti műsor a következőképpen változott: Ma, kedden «A gyermek» színmű, A) bérletben; szerdán «Millió», bohózat, B) bérletben; csütörtökön «Artatlan Zsuzska», operett, C) bérletben; pénteken «Nincs elvámolni valója» (piros színlapos), A) bérletben; szombaton «Tai-fun», színmű, B) bérletben; vasárnap délután «Betyár kendője», népszínmű; vasárnap este «Nagyapó», énekes népjáték. Kis bérlet.

UJDONSÁGOK

A 'Debreozen' szerkesztősége és kiadóhivatala Darabos-u. 7. sz. a
Telefon 412.

IMÁDKOZÁS.

Az én kis lányom mikor estenden
Imádság után, megcsókol engem:
Elesitül tőle minden földi gondom,
S énnekem nem is kell
Aznap imádkoznom!

Mert az angyalok imádságára
Külön vigyáznak a menyországba.
S akikért egyszer ezek imádkoznak:
Jó dolguk van a jó
Istennél azoknak!

Csak csókolj engem lilom virágom
Te legszebb, édes imádkozásom.
A jó Isten fent minden csókodra:
Ament mond szeretőn,
Aldón, mosolyogva!

Szabo-csáka Mihály.

— **Fráter Erzsébet ünnepése.** Meleg ünnepelelésben részesítette vasárnap délelőtt a debreceni jótékony nőegylet elnöknőjét, Fráter Erzsébetet, akit a király a közjótékonyág terén szerzett érdemeinek elismerésül koronás arany érdemkereszttel tüntetett ki. A diszközgyűlés a városháza nagytermében folyt le. Sass Béláné alelnöknő igen szép beszéd keretében nyitotta meg a közgyűlést, majd Fráter Erzsébetért nyolc tagu küldöttséget menesztett. Mikor az ünnepelt a diszközgyűlés elé lépett, viharos és szűnni nem akaró tapsal, éljenzessel fogadták. Midőn az ováció elcsöndesült, Sass Béláné ismét beszédet mondott s vázolta a nap jelentőségét, mely a jótékony nőegylet történetének legszebb fejezetei közé fog tartozni. Ezután Domahidy Elemér főispán mondott nagyhatású beszédet, méltatván az ünnepelt érdemeit s azt, hogy a közjótékonyág terén kifejtett érdemeit a király is honorálta. Majd átngyújtotta Fráter Erzsébetnek a koronás arany érdemkeresztet. — Meghatott szavakkal, a megindultságtól könnyezve kezdett nagyon szép beszédébe Fráter Erzsébet. Az örömtől nem tudta könnyeit visszafojtani. Hálás köszönetet mondott a nőegyletnek a szép ünnepségért s ígértét tett, hogy amit a sorsüldözötték érdekében ezután is megtehet, meg fog tenni.

— **Esikülvő.** Hadházi Kiss József rendőrfogalmazó e hó 7-én délután három órakor esküszik örök hűséget Eszengyi Kovács Ilona urhölgynek. Az esketési szertartást dr. Baltazár Dezső püspök végzi. Násznagyok a vőlegény részéről Csóka Sámuel városi tanácsnok, a menyasszony részéről Visky Sándor kórházi gondnok.

— **Az ipartestületi békéltető-bizottság ülése.** A békéltető-bizottság tegnap tartotta békéltető ülést számos érdeklődő jelenlétében, melyen a felmerülő vitás ügyeket intézték el. Az ülést dr. Harsányi Imreé s Scheibner Gyula jegyző vezették.

— **Baleset a Nyomtató-utcán.** Különös bal eset érte ma Balogh Mihályné harmincegy éves debreceni lakost. A Nyomtató-utcán levő lakására fát hozatott s mikor a szekér befordult a kapun, Balogh Mihálynét úgy a falhoz szoritotta, hogy súlyos sérüléseket szenvedett.

— **Cipész-ipartestületi ülés.** A cipész-ipartestület választmányja tegnap tartotta rendes ülést nagy érdeklődés mellett, melyen a folyó ügyeket intézték el.

— **Rabló barátok.** Bősörményben tegnap nagy cécot csapott Onodi Sándor. Több cimborájával ivott egy kocsmában s midőn az ital elfogyott, Onodi hazafelé igyekezett egyedül és cimborái földre teperték és kirabolták. A csendőrség a haramiákat Seres Béla, Kiss Lajos, Lévai Márton és Fehér Gyula személyében elfogta. Bevallották tettüket, de azzal védekeztek, hogy csak Onodira akartak ráijeszteni.

— **Érdekes kaland.** K. J. nagykárolyi honvédhadnagy tegnap Debreczenből a gyorsvonattal Nagykárolyba utazott. Utközben egy csinos, barna, molett nő telepedett le a fülkébe. A hadnagy utitársnőjével szóba elegyedett, sőt egy kis kalandba is keveredett. Mikor a vonat Nagykárolyba ért, észrevette, hogy a hölgyike ellopta aranyóráját és láncát. A hölgy egy alkalmas pillanatban eltűnt időközben a vonatról s most mindenfelé keresik. Mivel az illető debreczeninek mondta magát, itt is keresik a tolvaj hölgyet.

— **Öngyilkossági kísérlet tréfából.** Megirtuk, hogy egyik debreczeni fodrázmester, — aki egyébként általános népszerűségnek örvend, — öngyilkossági kísérletet követett el. Mint most értesülünk, az egész jelenet egy tréfa következménye volt, amelyet jókedvében követett el s már reggel semmi baja sem volt.

— **500 korona jutalomban** részesül az, aki lehetővé teszi nekem, hogy bírójlag megbüntessem azokat, akik a 30 év óta kitűnően bevezetett BRADY-féle gyomorcseppeket (ezelőtt máriacelli cseppek) hamisítják, vagy utánozzák. A BRADY-féle gyomorcseppek rózsaszínű kartonba vannak csomagolva, melynek külzetén a védjegy, a máriacelli Szűz-Mária képe és aláírásom: «C. BRADY.»

Marosvásárhelyi ügyvédi vizsgára, Kolozsvári jogi vizsgákra

rövid idő alatt eredményre vezető módon előkészít:

Dr. POLCZ REZSŐ ügyvéd

jogi szeminárium a jogalkalmazást tanító intézete

Kolozsvár, Egyetem-utca 7. szám.

Ügyvédi vizsgára kizárólag ügyvéd-szakerők készítenek elő.

Debrecen közügyei.

Mit tárgyal a jog- és pénzügyi bizottság.

A város jog- és pénzügyi bizottsága ma november hó 7-én kedden délután 3 órakor a városháza kistanácstermében ülést tart, melyen a legközelebbi közgyűlés napirendjét készítik elő.

A tárgysorozat a következő:

Bak András és neje ajánlata a tulajdonukat képező Csillag-utca 9. sz. házasteleknek a város részére leendő megvétele iránt.

Nagyvárad város közönségének megkeresése az egyesületi jognak törvény alkotás után biztosítása tárgyában kelt feliratának partolása iránt.

Budapest székesfőváros közönségének megkeresése a sajtószabadság újabb alapelvek szerint megvédelmzése tárgyában kelt feliratának partolása iránt.

A ref. főgimnázium építéséhez a város részéről adandó segély ügye.

A közkórháznál épülő barak és elme-kórosztály berendezési, csatornázási, stb. költségeire póthitel engedélyezésének ügye.

Dr. Vargha Kálmán ajánlata a tulajdonát képező Széchenyi-utca 15. sz. házasteleknek a város részére leendő megszerzése tárgyában.

A Dóczy Gedeon-alapítvány alapító oklevél tervezetének bemutatása.

A gazdasági bizottság javaslata a hajdu-

szoboszlói ut déli oldalán levő városi területek értékesítése ügyében.

Budaházy Albert telekeldarabolás iránti kérvénye.

A községi és körjegyzők orsz. Bankja r.-t. kérvénye részvényjegyzés iránt.

Sárkány Sándor volt nyomdai szolgáló kegydíj iránti kérvénye.

Özv. Bészler Károlyné kérvénye a 300—14145—1911. bkgy. sz. határozattal részére megállapított özvegyi segély összegnek felemelése iránt.

Özv. Hegyi Károlyné kegydíj iránti kérvénye.

A Török Bálint-, Vörösmarty- és Nap-utcák burkolási költségei fedezete tárgyában előterjesztés.

Egyéb esetleges folyó ügyek.

Az olasz király proklamálta az annexiót.

Olaszország felajánlotta a [bekét].

Kegyetlenkedések a harctéren.

Hosszu hallgatás után ma megszólalt az olasz kormány hivatalos köznyomatos. Három nagyfontosságú táviratot ad ki. Az egyik arról szól, hogy Olaszország teljes ellentétben az eddigi konstantinápolyi hírekkel, nemcsak a főváros korlátlan ura, hanem őrizet alatt tartja egész Tripoliszt és Kyrenaikát, mert a török és arab csapatokat a kolera, a pénzihiány és az eddigi vereségek, teljesen elcsüggesztették. A másik jelentés tartalmazza Viktor Emánuel király proklamációját, melyben az olasz király kiterjeszti szuverenitását Tripoliszra és Kyrenaikára és e két török tartományt az olasz királyságba kebelezi. Végül megjelent San Guilano olasz külügyminiszternek a külföldi olasz nagykövettekhez intézett távirata, melyben hivatkozva a királyi proklamációra, felkínálja abékét Törökországnak, de azzal a feltétellel, hogy a két tartomány feltétlen olasz birtokban ismertessék el. Ellenkező esetben — mondja a jelentés — Olaszország kényszeríteni fogja Törökországot a béke elfogadására.

Az olasz csapatok győzelme.

Róma, nov. 6. A Stefani-ügynökség jelentéi Tripoliszból:

Tegnap az ellenséges tüzéség Sarasat vidékén és a kis Mezri-erőd előtt lövéseket tett keleti hadállásunk ellen, melyet csapataink kisebb támadása követett. Ebben a harcban kb. 200 arab és néhány rendes török csapat vett részt. Az utóbbiak kaki-egyenruhájukban könnyen fel voltak ismerhetők. A törökök támadása, mely a bersaglierek és gránátosok által védett állás ellen volt intézve, a 63. gyalogezred két csapata által visszaveretett, mely alkalommal az ellenség nagy veszteséget szenvedett. A mi részünkről egy ember esett el. Az ellenséges tüzéségnek az utóbbi napokban történt fellépése és kisebb fegyveres csapatainak rövid időközben való megjelenése arra enged következtetni, hogy a Tripolisz környékén levő török és arab haderők feloszlását akarják ez által palástolni. Ez az oszladozás az ellenség ismételt kudarcában és a kolera fellépésében leli magyarázatát. A kolera a rosszul táplált és járványoknak védtelenül kiszolgáltatott csapatok körében erősen terjed. Ugyanezek az okok gátolják, hogy az ország belsejéből újabb arab csapatok jöjjenek.

Az egyiptomi határról jövő megbízható hírek szerint a segélycsapatok száma igen csekély. Az ifju-török bizottságnak nincs módjában a szükséges élelmiszereknek a beszerzése, mivel a pénzügyítés nem hozta meg az egész összeget, amelyet jegyeztek. Az egyiptomi önkéntesek csak néhány diákból állanak, akik a határ felé mennek, de még nem értek oda. Biztos, hogy egyetlen egy karaván, vagy beduin sem lépte át a határt, amelyet szigorubban őriznek, mint valaha.

A király proklamációja.

Róma, nov. 6. A Stefani-ügynökség jelentéi: A király ma délelőtt a következő dekrétumot írta alá:

A miniszterelnök és a külügyminiszter előterjesztésére a minisztertanács hozzájárulásával az alkotmány 5. pontja alapján elhatároztuk és mi is elhatározzuk, hogy Tripolisz és Kyrenaika teljes egészében az olasz királyság szuverenitása alá helyeztessék. Az említett területek kormányzására vonatkozólag a végleges intézkedések törvényes uton fognak megállapítani. Egy ilyen törvény megalkotásáig királyi dekrétumok fogják a szükséges intézkedéseket megállapítani. Ezek a dekrétumok a parlamentnek határozathozatal végett előterjesztetnek.

Az olasz csapatok kegyetlenkedései.

Konstantinápoly, nov. 6. A porta közli az olasz kegyetlenkedések ellen az 1907. évi hágai kongresszus szignatárius hatalmához intézett tiltakozó jegyzékének szövegét. A jegyzék mindenekelőtt hivatkozik a hadi szokásjogra, majd ezeket mondja:

Olaszország a tripoliszi és benghazai lakossággal szemben követett bánásmódjával a saját maga által elismert elveket lábbal taposta. Az emberiség lelkiismerete kiáltó fájdalmat érez azon részletek hallatára, melyeket pártatlan tanúk közölnek.

Az olaszok a közeli helységek lakosságát kiméretlenül kivégezték azon ürügy alatt, hogy néhány ottomán hazafi Tripoliszban segítségére akart menni a felmentő hadseregnek. Az olasz vezérkar a benszülőttek között halált osztogatott, ártatlanokat végzett ki és a beteg ottománokat hajókon szállíttatja el. A perta felmentve érezhetné magát az alól, hogy a hágai aktának határozatait Olaszországgal szemben kövesse, de nem lépett erre az utra, elkerülte a területén lakó valamennyi olasz kiutasítását és elrendelte, hogy azo lasz foglyokkal jól bánjanak és a Törökországban élő olaszokat ne bántsák.

Harc Tripolisz körül.

Konstantinápoly, nov. 6. A minisztertanács elhatározta, hogy az egész birodalom területéről kiutasítja az olaszokat, ha az olasz hadihajók a harcteret kibővítik az égei tengerre.

Rahmi bey tripoliszi képviselőtől távirat jött, hogy tegnapelőtt a török sereg a városon kívül levő erődök ellen új ostromot intézett s azok török kézre kerültek. Az olaszokra borzasztó katasztrófa vár. Giutiano és Tuzi között újabb véres ütközet volt, amelyben az olaszok százötven embert veszítettek, néhány ágyú és két géppuska a törökök zsákmánya lett. Az olaszok két hadihajó ágyuinak fedezete alatt visszavonultak.

Főmunkatárs VOITH GYÖRGY.

Özv. Dankó Béláné és Társa temetkezési vállalkozók.
Telefon szám nappal 322. (Kossuth-u. 15.) — Éjjel 66. sz. (Péterfia-u. 70).

Szives tudomásul Tisztelt üzletfeleink és a n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy **temetkezési intézetünket** a mai kornak megfelelően tetemesen megnagyobbítottuk **új gyászkoosikkal, díszletekkel** szereltük fel. Teljes szobabehuzásokat új szábadalmazott készülékünkkel (esetről-esetre fertőtleníve) teljesen szegek nélkül végezzük. **Temetéseket, hullaszállításokat** (Crematoriumba is) személyes felügyelet és közreműködés mellett végzünk. **Elvünk a tisztességes verseny. A gyászos házaknál kegyelemsértően nem tolakodunk. Csakis személyes meghívásra jelentkeznünk temetések felvétele végett.**
Tisztelettel

Özv. Dankó Béláné és Társa temetkezési vállalkozók.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

Gyümölcsfacsemeték
sétányfák, díszcserjék, tülevelűek, kerítésnövények, boggyógyümölcsök stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK
(elsőrendű áru) európai és amerikai alma gyökereveszők. Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.

FISCHER és TÁRSA

fataskolák és szőlőoltványtelepek.

16,318 - 1911.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy az alább megnevezett bolt és lakhelyiségek bérbeadására a **folyó 1911. évi november hó 14-ik napján, azaz kedden d. e. 9 órakor** a városháza nagytanács-termében nyilvános árverés fog tartatni.

A bérbeadandó helyiségek a következők:

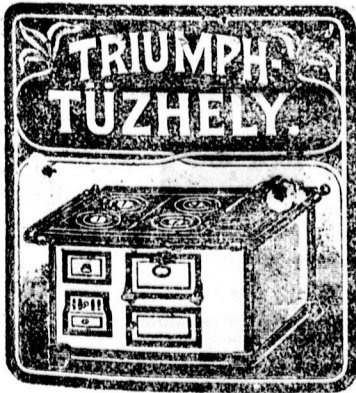
1. A nagyerdei Vigadó és Leveles-szin az 1913. évi január hó 1-től 1915. évi december hó 31-ig terjedő három évre; kikiáltási ár 4000 korona.
2. A Simonffy-utcza 2-ik számú városi bérházban levő 14-ik számú üzlethelyiség az 1912. évi május hó 1-től 1915. évi május hó 1-ig terjedő három évre; kikiáltási ár 500 korona.
3. A Fűvészkert-utcza 7-k számú házban levő összes helyiségek az 1912. évi május hó 1-től az 1915. évi május hó 1-ig terjedő három évre; kikiáltási ár 1000 korona.
4. A Gólya-utcza 2-ik számú házban levő összes helyiségek az 1912. évi május hó 1-től 1915. évi május hó 1-ig terjedő három évre; kikiáltási ár 800 korona.
5. A Kut-utcza 140 sz. házban levő helyiségek az 1911. évi november hó 15-től 1914. évi május hó 1-ig terjedő időre; kikiáltási ár 500 korona.
6. A Vörösmarty-utcza 13. sz. házban levő helyiségek az 1912. évi május hó 1-től 1915. évi április hó 30-ig terjedő három évre; kikiáltási ár 2600 korona.

Az árverelők tartoznak az árverés napján a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben az árvereltető bizottságánál letenni.

Az árverési feltételek a számvevőségénél a hivatalos órák alatt 8-1-ig az érdeklődők által megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1911. évi október hó 20-án tartott üléséből.

A Városi Tanács.

Áldás — minden konyhában.

TRIUMPH takaréktűzhelygyár

GOLDSCHMIDT S. és FIA

W E L S (Felső-Ausztria).

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Méret

Ne fogadjunk el
Má-à-ást!!!

csak Óriás

F E D Á K

Cipőcrém-et?

Mert

szépfényt ad

Mert

Elegáns töl a lábbeli

Mert

puhán tartja

Mert

Nem rongálja

Mert

Vizhatlanná teszi

a bőrt

Mert

a legkényesebb izlést kielégíti és

Mert egy

Óriás Fedák

cipőcrém, mely 4-szer annyit tartalmaz,

mint egy más doboz

30 fillér-ért

ebben a drága világban az egyedüli

olcsóság

Apró hirdetések.

Tíz szög 50 fill., minden további szög 5 fill.
Apróhirdetéseket előre fizetendőek.

Egy jó esztétikából való és a régi szabó tanulóknak
fejles elítélési felvételre Plávan-u. 6. sz. alatt.
Ugyanott egy darabszámú jó megmunkált is
felvételk.

BOR! Borivók, vendéglősök tudomásul hozom,
hogy főleg természetesen, és a fajtáborokat ru-
mányos áron beszerezhetitek. O-fehér, sötét,
fekete, vöröses 60 korona, vöröses 58 korona,
fekete bikavér 65 korona. Rendelhető 50 li-
teres hordó is. Meggyőződésből önköltségi ár-
ban bérmentve 5 kilogrammos postamintát 4
koronáért küldök. — Cím: Park Ódium Bor-
nyújtókereskedő, Pluma.

Ösziadimesterek csizmaszárba való papiros
ké és mázsáknak olcsón beszerezhetik
Horovitz Zsigmond papírüzletében Piac-
utca 12.

Saját szabadalmazott gőzgéppel

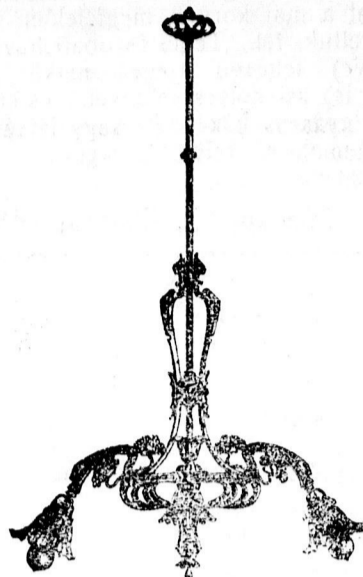
poloskairtást felelősséggel

ugyszinté lakások pormentesítését
is, villany porszívó géppel elvállalom.

KISS GYULA, Csapó-utca 44. sz.

Parkett-kezelést villany parkett-géppel
szelőd árban vállalom. Telefon 878. sz.

Üzletáthelyezés!

A Magyar Fém- és Lámpa-Áru-Gyár
Részvénytársaság raktára

üzlethelyiségeit

1911. május 1-én

a Piac-utca és Uj-utca sarkán épült
új Wiener-féle palotába

helyezte át.

!! Mérsékeltárak !!

A legjobb óvszerként fertőző betegségek ellen,

KOLERA,

gyomor- és altesti bántalmaknál és mint üdítő
ital is, ivó- vagy savanyuvízzel hígítva elő-
merően kitűnő szolgálatot tesz a

Gróf Keglevich István utódai

Cognac

BUDAFOK

Bel- és külföldön kizárólag DISZOKLEVÉLLEL
kintüetve. — Mindenütt kapható!

Növények, virágok

telelésre és gondozásra

a Rabkertbe elfogadtatnak. Bejelentések
a debreczeni törvényesök főnökefel-
ügyelőségénél teendők meg.

Ábbázia Szálloda

Budapest, Dohány-utca 62.

(Erzsébet-körút mellett) teljesen újonnan
berendezve, gőzfűtés, villanyvilágítás, hideg,
meleg víz.

Szobák már 3 K-ért. Figyelmes előzőkeny
kiszolgálás.

Folyó évi november hó 7-től

Papír-, író- és rajzszerkereskedésemet

a fényképészeti szaküzlettel

a **Takarék- és Hitelintézet**

Piac—Csapó-utca sarkán levő palotájába (Piac-utca 12.)

helyezem át.

Tisztelettel

HOROVITZ ZSIGMOND

TELEFON 330.

Költözködés miatt leszállított árak!